

การผิดปกติของทวารหนักในลูกสุกรแรกเกิด

โดย

สมาน พิพิชกุล สพ.บ.

กองวัคซีนและเซรัม กรมปศุสัตว์

การผิดปกติของทวารหนักในลูกสุกรแรกเกิดนั้นในเมืองเราไม่ค่อยพบบ่อยนัก แต่แม้จะเกิดขึ้นเจ้าของสัตว์มักปล่อยปละละเลย ไม่นำไปให้สัตวแพทย์ทำการแก้ไขหรือช่วยเหลือ เมื่อปล่อยไว้เช่นนี้ลูกสุกรถ่ายอุจจาระไม่ได้ต้องตายไปเองในที่สุด

การผิดปกติของทวารหนักนั้นไม่ได้หมายถึงเฉพาะลูกสุกรไม่มีทวารหนักแต่อย่างเดียว บางครั้งลูกสุกรอาจมีทวารหนักแต่ก็ยังถ่ายอุจจาระไม่ได้ เพราะลำไส้ใหญ่ไม่มีทางเปิดถึงทวารหนักอันเกิดจากสาเหตุหลายประการด้วยกัน ดังนั้นในกรณีที่ลูกสุกรมีทวารหนักปกติแต่ถ่ายอุจจาระไม่ออกหรือไม่มีอุจจาระออกมาเลยนั้นก็เป็นการผิดปกติอีกอันหนึ่ง ซึ่งจะต้องทำการแก้ไขเช่นกัน

โดยปกติแล้ว การเจริญของเอ็มบริโอ (Embryo) หรือไข่ที่ถูกผสมและเกาะเจริญตัวในมดลูกนั้น การเกิดทวารหนักและลำไส้ใหญ่ตอนปลาย (Rectum) ไม่ได้เกิดจากจุดเดียวกัน หากแต่เกิดกันคนละแห่งแล้วเจริญออกไปพบและต่อกัน การผิดปกติที่เกิดขึ้นก็คือลำไส้ใหญ่ตอนปลาย (Rectum) กับทวารหนัก (Anus) ไม่เชื่อมต่อกันนั่นเอง ซึ่งเกิดจากเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

(ก) ทั้งลำไส้ใหญ่ตอนปลายและทวารหนักไม่เจริญเต็มที่

(ข) ลำไส้ใหญ่เจริญเต็มที่แต่ทวารหนักกลับไม่เจริญ

(ค) ทวารหนักและลำไส้ใหญ่มีแผ่นเยื่อกันไว้

(ง) เนื้อเยื่อขวางกันระหว่างทวารหนักและลำไส้ใหญ่เปิดไม่เต็มที่ ทำให้ลำไส้ใหญ่ส่วนนั้นคอคดทับ

(จ) ลำไส้ใหญ่อาจเปิดเข้าสู่ท่อบัสสาวะหรือช่องคลอด โดยไม่เปิดสู่ทวารหนัก
อาการหรือข้อสังเกต

ถ้าได้มีการสังเกตลูกสุกรหลังคลอดแล้วไม่กี่ชั่วโมงอย่างละเอียดพอจะทราบ
ได้โดยง่ายว่าลูกสุกรนั้นมีอะไรผิดปกติหรือไม่ โดยทั่วไปแล้วอาการอันแรกก็คือลูกสุกร
ไม่ดูดนม ท้องบวมพอง แสดงอาการปวดท้องโดยมีการกระวนกระวายและบางครั้ง
บิတ်ตัวไปมา อาการที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือลูกสุกรไม่ถ่ายขี้เทาออกมาเลย เมื่อสังเกต
อาการเช่นว่าเหล่านี้แล้วก็หาสาเหตุต่อไปโดยการตรวจ

การตรวจ

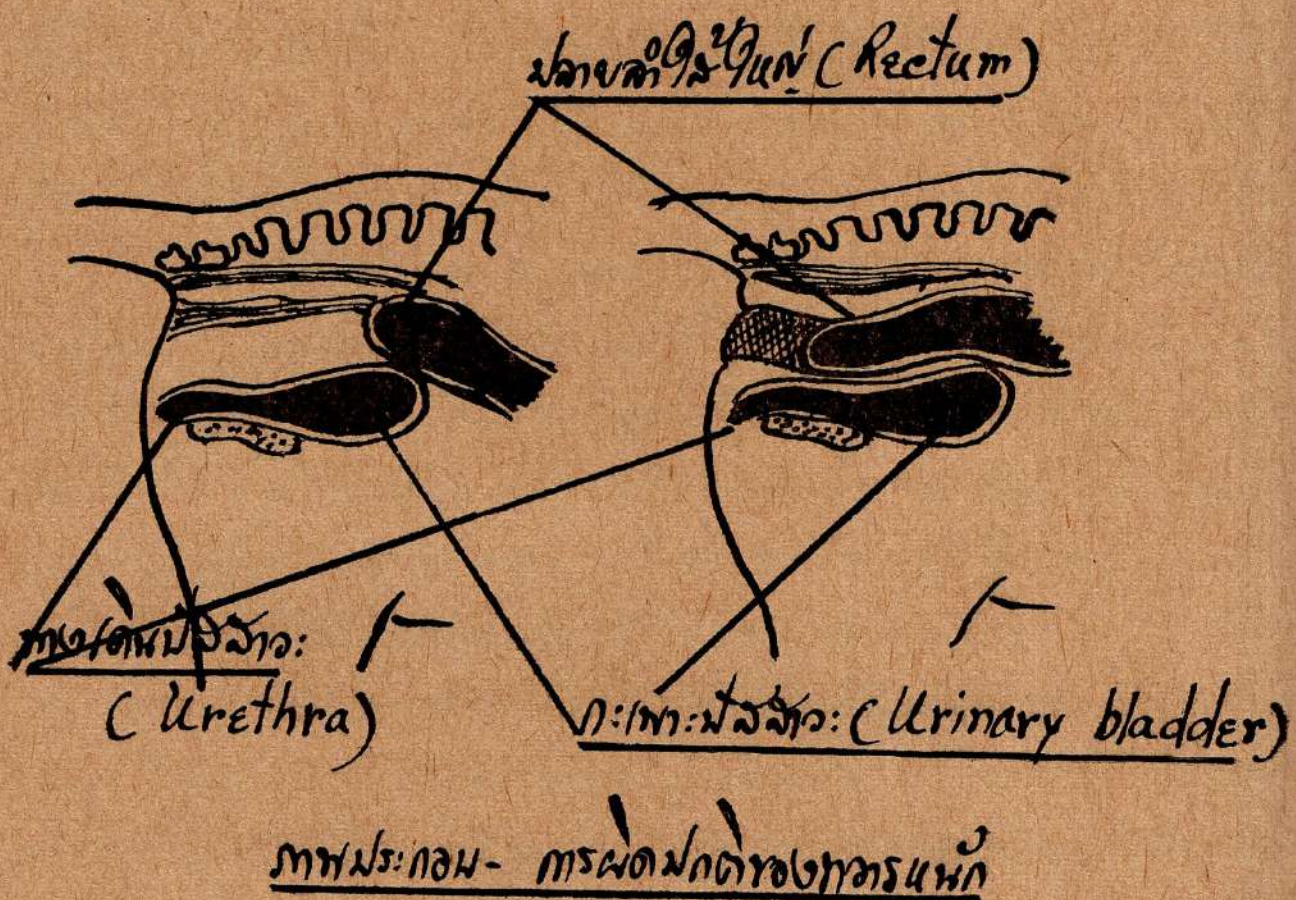
สิ่งแรกที่ตรวจก็คือ ตรวจดูใต้หางเหนือแอ่งฝีเย็บว่ามีช่องทวารหนักตาม
ธรรมชาติหรือไม่ ถ้าเกิดจากสาเหตุที่ทั้งลำไส้ใหญ่และทวารหนักไม่เจริญเต็มที่ที่จะเห็น
ว่า เมื่อคลำดูบริเวณที่ควรจะเป็นทวารหนักจะไม่รู้สึกว่ามีอุจจาระอยู่เลย และยัง
ทราบไม่ได้ด้วยว่าลำไส้ใหญ่มาถึงแค่ไหน ถ้าเกิดจากสาเหตุที่ว่าลำไส้ใหญ่เจริญ
เต็มที่ แต่ทวารหนักกลับไม่เจริญซึ่งส่วนมาก เข้าใจว่าเกิดจากเหตุนี้ จะเห็นว่าผิวหนัง
ใต้หางโป่งพองออกมาขณะลูกสุกรเบ่งเนื่องจากมีขี้เทาคั้นออกมา ถ้าทวารหนักและ
ลำไส้ใหญ่มีแผ่นเยื่อกันไว้ ก็มองภายนอกก็เห็นว่ามีทวารหนักตามปกติ แต่พอลูกสุกร
เบ่งกลับไม่มีอุจจาระออกมาเลย เมื่อเป็นเช่นนี้อาจตรวจได้โดยใช้นิ้วมือแยงทางทวาร
หนัก เมื่อปลายนิ้วถึงแผ่นเยื่อกันจะรู้สึกมีแรงปะทะซึ่งเกิดจากการเบ่ง และด้วยการ
สอดนิ้วเข้าไปนี่เองจะทำให้ทราบว่าลำไส้ใหญ่ตีบหรือไม่ ถ้าลำไส้ใหญ่เปิดเข้าสู่ช่อง
คลอดจะเห็นอุจจาระออกทางช่องคลอด ซึ่งอาการผิดปกติอันสุดท้ายนี้เกิดขึ้นน้อยมาก

ในกรณีที่อุจจาระไม่มีทางออกโดยที่ไม่มีการผ่าตัดช่วยเหลือลูกสุกรจะตาย
ภายใน 4-5 วัน หลังจากคลอด ส่วนลูกสุกรที่มีลำไส้ใหญ่เปิดเข้าช่องคลอดนั้นจะมี
ชีวิตอยู่ได้ และเจริญเติบโตในระยะที่กินนมโดยที่อุจจาระยังเหลวอยู่ แต่พอหย่านม
และเลี้ยงด้วยอาหารผสม อุจจาระเริ่มจับก้อนจะอุดตันช่องเปิดระหว่างลำไส้ใหญ่และ
ช่องคลอดทำให้ถ่ายอุจจาระไม่ออก เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วและถ้าไม่มีการแก้ไขลูกสุกรจะ
ตายในที่สุด

เมื่อลูกสุกรแรกเกิดมีทวารหนักผิดปกติจะด้วยลักษณะใดก็ตามก็ต้องได้รับการผ่าตัดช่วยเหลือเร็วที่สุดที่จะเร็วได้ เพราะถ้าทิ้งไว้นานแม้ว่าลูกสุกรอาจมีชีวิตอยู่ได้แต่ก็ถ่ายอุจจาระไม่ได้ อุจจาระคั่งค้างเป็นเหตุให้ลำไส้ใหญ่เริ่มหดแรงเป็นอัมพาต หรือไม่เช่นนั้นก็อาจแตกหรือฉีกขาดได้ เมื่อถึงขั้นนี้แล้วการรักษาก็ไม่เกิดผล

เทคนิคการผ่าตัดรักษา

เทคนิคในการผ่าตัดนั้นแตกต่างกันบ้างแล้วแต่ลักษณะผิดปกติที่พบ ผู้เขียนเคยพบลักษณะผิดปกติที่ลูกสุกรแรกเกิดไม่มีทวารหนัก (Anus) อันเกิดจากทวารหนักไม่เจริญเต็มที่หลายครั้งและได้ทำการ ผ่าตัดช่วยเหลือเป็นผลสำเร็จเป็นส่วนมาก สำหรับในรายที่ล้มเหลวนั้นมักเป็นรายที่ทิ้งไว้หลายวันแล้ว

ในกรณีที่สามารถใส่ไส้ใหญ่ (Rectum) เจริญเต็มที่แต่ทวารหนักไม่เจริญนั้น การผ่าตัดทำได้ง่ายกว่า สิ่งที่ต้องคำนึงอย่างมากก็คือเรื่องความสะอาด หมายความว่า เครื่องมือสะอาดโดยต้มหรือนึ่งฆ่าเชื้อ สถานที่ควรสะอาดที่สุดเท่าที่จะหาได้ อย่างน้อยควรเลือกหาที่ ๆ ไม่มีฝุ่นละออง เมื่อทำความสะอาดผิวหนังบริเวณทวารหนัก และทาด้วยยาฆ่าเชื้อ ซึ่งอาจใช้ทิงเจอร์ ไอโอดีน หรือทิงเจอร์ เมอร์โครโอเลต แล้วเปิดผิวหนังบริเวณใต้หางในที่ซึ่งควรจะเป็นทวารหนัก โดยทั่วไปแล้วจะเห็นผิวหนังนูนออกมาเพราะแรงดันของอุจจาระในลำไส้ใหญ่ เมื่อเปิดแผ่นผิวหนังออกแล้วจะพบทางเปิดของลำไส้ใหญ่ทันทีและอุจจาระจะทะลักออกมา เมื่ออุจจาระออกมาหมดแล้วล้างแผลที่เปิดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้ออ่อน ๆ เช่น น้ำยาไลโซล จนสะอาดก็แล้วจึงทำการเย็บ การเย็บอาจใช้ไหม หรือ Cat gut ก็ได้ โดยเย็บขอบเยื่อชุ่มด้านในของลำไส้ใหญ่ ติดกับขอบของผิวหนัง ใช้วิธี Continuous suture หรือ Interrupted suture

ในกรณีที่มีการผิดปกติเกิดจากทั้งทวารหนักและลำไส้ใหญ่เจริญไม่เต็มที่นั้น การผ่าตัดจะยากขึ้น คือหลังจากเปิดผิวหนังตรงที่ของทวารหนักแล้วจะต้องผ่าลึกเข้าไปจนกว่าจะพบปลายของลำไส้ใหญ่ เมื่อพบแล้วก็ดึงปลายลำไส้ใหญ่ออกมาจนถึงผิวหนังด้านนอก แล้วจึงเปิดปลายลำไส้ใหญ่ ต่อจากนั้นจึงเย็บโดยใช้วิธีดังกล่าวมาแล้ว โดยทั่วไปแล้วปลายลำไส้ใหญ่ไม่ควรอยู่ลึกเกิน 2-3 นิ้ว แต่ก็มีน้อยรายที่ปลายลำไส้ใหญ่อยู่ลึกมากกว่านั้น คือเข้าไปอยู่ในอุ้งกระดูกเชิงกราน เมื่อผ่าเข้าไปอาจพบเส้นยึดอยู่ที่ใด ๆ ลำไส้ใหญ่ควรจะอยู่ และโดยอาศัยเส้นยึดนี้เองนำทางไปถึงปลายลำไส้ใหญ่ การผ่าลึกลงไปต้องระมัดระวังอย่าให้มีกรีดผ่านเข้าไปในช่องคลอด หรือทางเดินปัสสาวะซึ่งจะอยู่ทางด้านล่างขนานกับลำไส้ใหญ่

เมื่อการผ่าตัดเป็นผลสำเร็จ ลูกสุกรแรกเกิดจะมีอาการดีขึ้นเรื่อย ๆ จนปกติ อย่างไรก็ตามก็ปรากฏว่าในบางครั้งกล้ามเนื้อหูรูดของทวารหนักอาจไม่เจริญ ทำให้มีอุจจาระไหลออกมาเรื่อย ๆ ไม่สม่ำเสมอ และบางทีเมื่อสุกรเคลื่อนไหวอาจมีเสียงก้องออกทางทวารหนักเนื่องจากมีแก๊สผ่านออกมา ถึงแม้จะมีอาการเหล่านี้ก็หาได้เป็นอุปสรรคต่อการเจริญเติบโต

มีบางรายที่ปลายลำไส้ใหญ่อยู่ในช่องท้อง แม้จะผ่าทางทวารหนักเข้ามา
ก็หาไม่พบ ดังนั้นจำเป็นต้องผ่าตัดเปิดหน้าท้อง ถึงปลายลำไส้ใหญ่ออกทางที่เปิด
เอาไว้แล้ว เปิดปลายลำไส้ใหญ่เย็บติดกับผิวหนังของทางเปิดของทวารหนัก และ
ต้องเย็บปิดหน้าท้องอีกด้วย อย่างไรก็ตามผู้เขียนไม่เคยพบลักษณะผิดปกติเช่นที่ว่ามีเลย
จึงสันนิษฐานได้ว่าลักษณะผิดปกติเช่นนี้เกิดขึ้นน้อยมาก

เอกสารอ้างอิง

- 1 O'conner J.J., M.R.C.V.S., Dollar's Veterinary Surgery, Ed.4th, P
690—693.

Congenital Malformation of the Anus

in

Newborn Pigs

Smarn Pipithkul D.V.M.

Div. of Vaccine & Serum, Dept. of livestock Development

ABSTRACT

Congenital malformation of the anus and rectum of new-born pigs are not quite common in Thailand. However, most of the cases were ignored by the owners and were left to die without help of veterinarians.

The author found that most cases of abnormalities were caused by the unfully development of the anus. The treatment was done by dissecting and removing a disc of skin at the site and some size of the normal anus. The border of the mucous membrane of the rectal opening was then sutured to the skin. The treatment was more succeeded when being done as in early life of the piglet.